

ความเป็นมา นโยบาย และการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัด
เชียงราย

ลักษณะโดยทั่วไป

ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงรายตั้งขึ้นด้วยมติของคณะรัฐมนตรี
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ภายในเขตตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็น
จังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๘๒๕
กิโลเมตร มีเขตแดนของจังหวัดติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านถึง ๒ ประเทศคือประเทศพม่า
และประเทศลาว เขตแดนที่อยู่ติดกับประเทศทั้งสองนี้มีความยาวประมาณ ๓๑๐ กิโลเมตร
เนื้อที่ของจังหวัดเชียงรายนี้ทั้งหมดประมาณ ๑๘,๘๐๓,๓๐๕ ตารางกิโลเมตรหรือ ๑.๗
ล้านไร่ แต่มีเนื้อที่ที่ใช่เพาะปลูกอยู่เพียง ๒๐% ของเนื้อที่ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะว่า
ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาซึ่งมีความสูงโดยเฉลี่ยประมาณ ๕๐๐-๑๐๐๐ เมตร
สลับกับที่ราบสูง ๆ ต่ำ ๆ ะหวางภูเขา แลวคั่นด้วยลำน้ำสายต่าง ๆ เป็นต้นว่า แม่น้ำ
แม่จัน แม่น้ำแมกก แม่น้ำแมลาว แม่น้ำอิง ฯลฯ แม่น้ำสายต่าง ๆ เหล่านี้ไหลผ่านที่ราบ
อันอุดมสมบูรณ์ของจังหวัดเชียงราย

"บริเวณพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดเชียงรายแบ่งออกเป็นอำเภอต่าง ๆ
๑๗ อำเภอมีประชากรอยู่ประมาณ ๑,๑๔๐,๕๓๐ คน มีชาวเขาอาศัยอยู่
ในอำเภอต่าง ๆ ถึง ๑๑ อำเภอคือ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน อำเภอ
แมสรวย อำเภอปอ อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงแสน
อำเภอเชียงของ อำเภอแม่สาย อำเภอแม่ใจ อำเภอพาน อำเภอต่าง ๆ
เหล่านี้มีหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อยู่ทั้งหมด ๒๗๐ หมู่บ้านมีจำนวน
ชาวเขาประมาณ ๔๒,๘๔๑ คน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ ๓.๗% ของประชากร
ทั้งจังหวัด จำนวนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ มีดังนี้คือ.-

เยา	๑๔,๘๓๓	คน
อกอ	๔๔,๕๓๓	คน
แมว	๒,๕๕๙	คน
มูเซอ	๕,๘๙๐	คน
ลขอ	๓,๐๘๒	คน
กะเหรี่ยง	๑,๘๘๖	คน
ลัวะ	๑๓๒	คน
อื่น ๆ	๘๕๒	คน

อำเภอที่มีชาวเขาอาศัยอยู่มากที่สุดคือ อำเภอแม่จันมีชาวเขาอยู่ ๑๒๐ หมู่บ้านจำนวน ๑๖๐๔๑ คน และที่รองลงมาคืออำเภอเมือง มีชาวเขาอยู่ ๖๖ หมู่บ้านจำนวน ๙๘๑๐ คน อำเภอเชียงคามีชาวเขาอยู่ ๔ หมู่บ้านจำนวน ๓๔๓๒ คน

อาณาเขต

จังหวัดเชียงรายมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ และประเทศเพื่อนบ้านดังต่อไปนี้คือ.-

ทิศเหนือ	จดประเทศพม่า
ทิศใต้	จดจังหวัดลำปาง
ทิศตะวันออก	จดประเทศลาว
ทิศตะวันตก	จดจังหวัดเชียงใหม่

๕๒. ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเชียงราย, แผนภูมิแสดงรายละเอียดการ
ทำงานของศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา (เชียงราย: พ.ศ. ๒๕๑๘).

ความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ได้จัดตั้งขึ้นตามมติของคณะรัฐมนตรี "เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕ เพื่อสนับสนุนนโยบายการเลิกปลูกฝิ่นและจำหน่ายฝิ่น ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๗ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑"^{๒๓} ที่ทำการของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่บริเวณถนนแจ้ห่มและแสนเจริญ ตำบลป่าซางและตำบลแมคำ อำเภอแมจัน จังหวัดเชียงใหม่ โดยอยู่ห่างจากทางหลวงหมายเลข ๑ แมจัน-แมส่าย ไปทางทิศเหนือตรงหลักกิโลเมตรที่ ๓ ถึงปากทางเข้าศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่.

พื้นที่ที่คณะกรรมการตรวจสอบพื้นที่ได้คัดเลือกไว้เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขามีเนื้อที่ประมาณ ๓๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕ อนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการได้ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าที่ถูกทำลายแล้ว และเมื่อกันพื้นที่ที่เป็นภูเขา แม่น้ำลำธารออกแล้วจะสามารถทำการเพาะปลูกได้จริง ๆ ประมาณ ๕๐๐๐ ไร่ คณะอนุกรรมการจึงเห็นสมควรให้จัดตั้ง ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา รวมทั้งสถานที่ราชการและบ้านพักเจ้าหน้าที่ ณ บริเวณระหว่างห้วยหม้อซาง กับห้วยลิ โกลหมูบ้านแมสลองใน (หมู่บ้านคนไทย) ทั้งนี้เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นสถานที่เหมาะสม เพราะมีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อาศัยอยู่หลายหมู่บ้านเช่น บ้านผาเคื่อ (-เย่า) บ้านแสนใจ(อีก้อ) บ้านแสนเจริญ (อีก้อ) บ้านอาโย๊ะ (อีก้อ) บ้านซาและ (อีก้อ) บ้านพญาไพร (อีก้อ) บ้านซาแห้ง (อีก้อ) บ้านลาซื่อ (มูเซอ) บ้านป่าคา (อีก้อ) บ้านปางปูเลย (ไทยใหญ่).

๒๓. Ibid.

"รวมมีชาวเขาอยู่ในเขตของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย ๔ เผ่า จำนวน ๒๘๓๔ คน" และในขณะนั้นได้มีชาวเขาจากจังหวัดอื่น ๆ อพยพเข้ามาอยู่อาศัย มีการตัดโค่นป่าไม้เพื่อทำการเพาะปลูก เมื่อจัดตั้งศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาขึ้น แล้วก็สามารถยังมีให้ชาวเขาเคลื่อนย้ายทำลายป่าต่อไป นอกจากนี้ในบริเวณที่จัดตั้ง ที่ทำการ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขายังมีทางเดินเชื่อมโยงไปยังหมู่บ้านชาวเขาที่อาศัย อยู่ในบริเวณนั้นหลายหมู่บ้าน และที่สำคัญก็คือ ห้วยหม่อข้างและห้วยลิไหลมาบรรจบกัน ณ บริเวณนี้ ทำให้พื้นที่ในบริเวณเหล่านี้มีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคของเจ้าหน้าที่และ เพื่อใช้ในการทดลองการ เกษตร ไร่ทดลอง

อาณาบริเวณของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงรายมีดังนี้คือ.

ทิศเหนือ	จดคอยตุง
ทิศใต้	จดห้วยแม่สลอง
ทิศตะวันออก	จดคอยคอกบัว
ทิศตะวันตก	จดคอยแม่สะแลบ

ในระยะแรกของการจัดตั้งได้มีการดำเนินงานในรูปของนิคมสงเคราะห์ชาวเขา ดำเนินงานให้ความช่วยเหลือชาวเขาเฉพาะในบริเวณของนิคม ต่อมาจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการทำงานเสียใหม่เพราะการจัดตั้งนิคมชาวเขานั้นเกิดมีปัญหาและอุปสรรค ขึ้นอย่างมากมาย จึงทำให้การดำเนินงานกับชาวเขาในรูปของนิคมเปลี่ยนแปลงไป โดยได้ขยายงานออกไปยังเขตต่าง ๆ ที่อยู่นอกบริเวณของนิคมเพิ่มขึ้น เมื่อการดำเนินงาน กว้างขวางขึ้น จึงได้เปลี่ยนชื่อจากนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขาเป็นศูนย์พัฒนา และสงเคราะห์ชาวเขา ดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเขาเป็นหน่วยเคลื่อนที่ ไปประจำอยู่ตามหมู่บ้านชาวเขา.

นโยบาย หลักการดำเนินงาน และการดำเนินงานกับชาวเขาของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์
ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่

นโยบายของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขามีนีคือ

๑. เพื่อจัดทำบริเวณอันเหมาะสมสำหรับส่งเสริมแนะนำให้ชาวเขาที่อยู่กระจัดกระจาย ไม่เป็นรูปหมู่บ้านยกแก่การที่เจ้าหน้าที่จะไปถึง เขามารวมเป็นกลุ่มก้อน แล้วให้การสงเคราะห์ในด้านอาชีพ การศึกษา การอนามัย แล้วเสริมสร้างความเจริญในชุมชนที่อาศัยอยู่ให้เป็นอย่างแกชาวเขาที่อยู่นอกเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ซึ่งต่อมาวัตถุประสงค์อันได้เปลี่ยนไปจากการพยายามดึงชาวเขาให้เขามาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นการจัดส่งเจ้าหน้าที่หน่วยเคลื่อนที่ออกไปปฏิบัติงานกับชาวเขาในหมู่บ้าน
๒. เพื่อเป็นศูนย์กลางสำหรับการทดลองการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์บนเขา เพื่อหาพืชเงินที่ เหมาะสมแทนการปลูกฝิ่น
๓. เพื่อเป็นแหล่งกลางสำหรับทดลองการทำไรนาแบบถาวร แล้วนำไปส่งเสริมแก่ชาวเขา
๔. เพื่อเป็นแหล่งกลางในการจัดหาและจำหน่ายพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมแก่ชาวเขา
๕. เพื่อเป็นแหล่งกลางการคมนาคมของชาวเขา การจำหน่ายพืชผลการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นและเป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างชาวเขากับเจ้าหน้าที่และประชาชนโดยทั่วไป
๖. เพื่อเป็นแหล่งกลางการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ที่จะออกไปปฏิบัติงานกับชาวเขาและการฝึกอบรมชาวเขา สำหรับทำงานกับชาวเขาเผ่าเดียวกัน
๗. เพื่อเป็นบริเวณทดลองและหาวิธีการให้ชาวเขาตั้งหลักแหล่งอยู่อาศัยและทำมาหากินเป็นการถาวร

หลักในการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา

๑. คำเนิการทดลองให้ชาวเขาโคปลูกไม้ยืนต้นตามบริเวณพื้นที่ซึ่งป่าโคถูกทำลายไปแล้ว เพื่อหาวิธีการที่จะส่งเสริมชาวเขาในภาคเหนือโดยทั่วไปโคปลูกไม้ยืนต้นเป็นการสร้างป่าใหม่ ที่มีค่าทางเศรษฐกิจทำให้ที่ดินที่ถูกละทิ้งกลับมีคุณค่าทางเศรษฐกิจขึ้น

๒. คำเนิการทดลองให้ชาวเขาที่อยู่ในเขตของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาทำการปลูกพืชล้มลุกที่จำเป็นเช่นข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง เป็นต้น ในบริเวณที่ทำกรเพาะปลูกมาก่อน แต่ให้ไคผลเพียงพอโดยไคต้องโยกย้ายไปยังที่ใหม่อีก และหาวิธีที่จะส่งเสริมชาวเขาที่อยู่ภายนอกเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาโดยทั่วไปให้ทำการปลูกพืชโดยใช้ที่ดินบริเวณหนึ่งเป็นการถาวร.

๓. คำเนิการทดลองให้ชาวเขาในเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาทำการเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว และสร้างรรมเงาเพื่อคักแปลงบริเวณที่ถูกละทิ้งให้มีสถานเป็นทุ่งหญ้า และรักษาป่าไม้ที่ยังมีโคถูกทำลายให้เป็นรรมเงาแก่สัตว์ เพื่อนำวิธีการที่ถูกทดลองไปส่งเสริมแนะนำแก่ชาวเขา นอกเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาโดยทั่วไป

๔. คำเนิงานจัดทำแปลงเพาะชำ เรือนเพาะชำและจัดหาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์มาคำเนิการทดลอง รวมทั้งการจัดหาเพื่อแจกจ่ายพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่ทดลองแล้วไคผลคักแก่ชาวเขาที่อยู่นอกเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาโดยทั่วไป

๕. คำเนิการทดลองและปรับปรุงวิธีการให้การศึกษา การสอนในโรงเรียนชาวเขาและการพัฒนาอนามัยแก่ชาวเขาในเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา เพื่อจะไคนำผลการทดลองมาทำให้เป็นวิธีการที่ถูกต้อง ใช้กับชาวเขาที่อยู่นอกเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา

๖. คำเนินการทดลองเกี่ยวกับการช่วยให้ชาวเขาที่อยู่ในศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา รู้จักช่วยตัวเองในการซื้อขายสินค้าและเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ตลอดจนการช่วยตัวเองในการขนส่งเพื่อนำวิธีการที่ถูกทดลองไปใช้กับชาวเขาที่อยู่นอกเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา

๗. คำเนินการทดลองเกี่ยวกับการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ซึ่งจะออกไปปฏิบัติงานกับชาวเขาตามหมู่บ้านที่อยู่นอกเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย

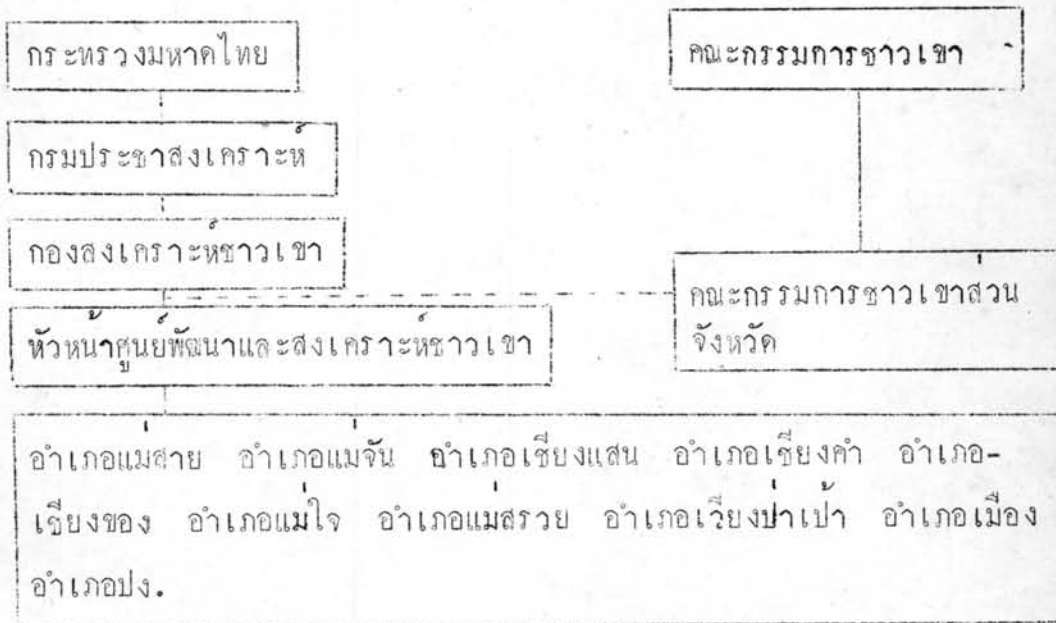
ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงรายได้ดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ของนโยบายหลักที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้คือ.

๑. จัดส่งเจ้าหน้าที่หน่วยเคลื่อนที่ ซึ่งประกอบด้วย พนักงานประจำสงเคราะห์ พนักงานเกษตร พนักงานอนามัย ออกไปปฏิบัติงานตามหมู่บ้านชาวเขา โดยจัดทำการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาในเรื่องการอาชีพ การศึกษา การอนามัย และการสงเคราะห์อื่น ๆ โดยมีศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา เป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวกของหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเคลื่อนที่ ที่ออกไปปฏิบัติงานประจำตามอำเภอต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ.-

อำเภอเมือง	๘	หน่วย
อำเภอแม่จัน	๑๖	หน่วย
อำเภอแม่สาย	๑	หน่วย
อำเภอแม่ใจ	๑	หน่วย
อำเภอแม่สรวย	๒	หน่วย

- อำเภอเวียงป่าเป้า ๒ หน่วย
- หน่วยเคลื่อนที่ปฏิบัติการเขต กอ.รมน ๓ หน่วย
- หน่วยเคลื่อนที่ปฏิบัติงานโครงการพระบรมราชานุเคราะห์ ๔ หน่วย
- หน่วยสำรวจพื้นที่ ๑ หน่วย
- หน่วยตรวจสอบและติดตามผล ๑ หน่วย

๒. การบังคับบัญชาของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย
มีดังนี้คือ.

๓. จำนวนเจ้าหน้าที่

หัวหน้าศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา	๑	คน
ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา	๑	คน
พนักงานประชาสงเคราะห์	๓๘	คน
พนักงานเกษตร	๔๒	คน

เสมียนพนักงาน	๒๔	คน
ลูกจ้างประจำ	๒๓	คน
ชั่วคราว	๒	คน
<u>รวม</u>	<u>๑๓๕</u>	<u>คน</u>

๔. การให้การพัฒนาและสงเคราะห์

ก. งานที่เกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารเรียน ถนน เรือนเพาะชำ ที่ทำการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ที่ทำการหน่วยเคลื่อนที่ ตลอดจนการซ่อมแซมตกแต่งบริเวณ อาคารเรียนและถนน การก่อสร้างอาคารสถานที่ส่วนใหญ่จะเป็นการก่อสร้างโรงเรียน อาคารบ้านพักเจ้าหน้าที่ ถนน เรือนเพาะชำ ทำนบกั้นน้ำและฝายน้ำล้น เพื่อนำน้ำมาใช้ในแปลงสาธิต เรือนเพาะชำและการเพาะปลูกอื่น ๆ ตลอดจนเพื่อการอุปโภคบริโภค ส่วนการตัดถนนนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการตัดถนนภายในบริเวณที่ทำการ ของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา คือภายในเนื้อที่ ๓๐,๐๐๐ ไร่ แต่ส่วนที่เป็นหน่วยเคลื่อนที่ ก็มีการตัดถนน เข้าไปถึงบางแต่ไม่มากนัก ถนนที่ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาทำการตัดส่วนใหญ่จะเป็นถนนดินธรรมดา กว้างประมาณ ๕ เมตร มีการฝังท่อและทำสะพานไม้ เป็นระยะ ๆ ตามความจำเป็น เช่นการตัดถนนเข้าสู่ที่ทำการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ แม่จัน แม่สาย ผ่านหมู่บ้านคนไทย ๓ หมู่บ้านคือ บ้านแม่ตี บ้านแม่สลองใน บ้านป่าเมียง ถึงที่ทำการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเป็นระยะทางทั้งสิ้น ๑๒ กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีการตัดถนนจากที่ทำการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ เช่น บ้านปางปูเลย (ไทยใหญ่) บ้านผาเคือ (เย้า) บ้านใหม่ (อีกอ) บ้านแสนใจเกา (อีกอ) บ้านแสนใจใหม่ (อีกอ) บ้านอาโยะเกา (อีกอ) บ้านอาโยะใหม่ (อีกอ) บ้านห้วยसान (อีกอ) บ้านห้วยผึ้ง (ฮอ) บ้านกลาง (ฮอ) คอยแม่สลอง (กองพล ๘๓ กกมณฑล) ๗๓

ข. การทดลอง สาธิต และการส่งเสริมอาชีพทางการเกษตร การ
เลี้ยงสัตว์และอุตสาหกรรมในครัวเรือน

๑. การเกษตร เนื่องจากศูนย์พัฒนาและส่งเสริมอาชีพชาวเขาจังหวัด เชียงรายได้พิจารณาเห็นว่า ชาวเขาในจังหวัดเชียงรายมีอาชีพหลักคือ การปลูกข้าว ปลูกฝิ่น เลี้ยงสัตว์จำพวกหมูและไก่ ทำการเพาะปลูกแบบไร่เลื่อนลอย มีการปลูก ฝิ่นซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องห้ามไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนการปลูกข้าวไร่ก็โดยล้นอยไม่ค่อยพอ เลี้ยงครอบครัวต้องหาที่กางป่าใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้โคที่กินที่ต่ำกว่า ซึ่งเป็นการทำ- ฝายป่าอันเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธาร ดังนั้นศูนย์พัฒนาและส่งเสริมอาชีพชาวเขา จังหวัดเชียงรายจึงได้พยายามส่งเสริมให้ชาวเขา ปลูกไม้ยืนต้นซึ่งจะได้ผลตั้งแต่ระยะ เวลา ๓-๖ ปีขึ้นไป ปลูกผักสวนครัว พืชหมุนเวียน ควบคู่ไปกับการปลูกข้าวและ เลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในการเลี้ยงครอบครัวและยังใช้เป็นอาหารโคควายนอกจากนี้การส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกไม้ยืนต้นยังมีผลให้ชาวเขามีอาชีพถาวร รักถิ่น ที่อยู่และไม่อยากเคลื่อนย้ายไปไหนอีก

การปฏิบัติงานในด้านการส่งเสริมการเกษตร ของศูนย์พัฒนาและ ส่งเสริมอาชีพชาวนั้น ได้มีการจัดทำเรือนเพาะชำและแปลงเพาะชำ มีการทดลอง ปลูกไม้ยืนต้นและพืชไร่เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชาวเขาและ เพื่อนำกล้า หรือกิ่งตอนไปแจก กระจายแก่ชาวเขา ซึ่งเป็นการส่งเสริมอาชีพด้านการเพาะปลูกให้แก่ชาวเขา แต่เนื่องจาก ชาวเขายังไม่มีประสบการณ์ในด้านการเพาะปลูกพืชที่ทางศูนย์พัฒนาและส่งเสริมอาชีพชาวเขา ทำการส่งเสริม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการทดลองปลูกก่อนเพื่อเป็นตัวอย่างและเพื่อ การขยายพันธุ์แก่ชาวเขาต่อไป

พืชที่ทางศูนย์พัฒนาและส่งเสริมอาชีพชาวเขาจังหวัดเชียงราย นำมา เพาะชำ และทดลองปลูกเพื่อเป็นตัวอย่าง เพื่อการขยายพันธุ์และแจกจ่ายแก่ชาว เขามีดังนี้คือ พันธุ์ข้าว ข้าวดำสี ถั่วเหลือง ละหุ่ง ชา กาแฟ มะม่วง ส้มโอ.

ส้มเขียวหวาน ขนุน ชมพู ฝรั่ง มะยม มะไฟหวาน กว๊วย มะพร้าว สัปรด เงาะ
ทุเรียน หน่อไม้ฝรั่ง สะทอนทอง ทับทิม ลิ้นจี่ ลำไย สาลี่ แอปเปิล พลัม โสม
ทอ น้ เกล็ดคว้าน บวย เกกขวย คอกไม้จีน โฉกัวท อาโวคาโด เซอร์ ราตา

ในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการเพาะปลูกพืชที่ทางศูนย์พัฒนาและ
สงเคราะห์ชาวเขาทำการส่งเสริมนี้ได้มีการจัดตั้งโครงการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อความเหมาะ
สม และสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการในแต่ละท้องที่ที่แตกต่างกันออกไป โครงการ
ต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นมีดังนี้คือ.

๑. โครงการส่งเสริมการทำนาคำ
๒. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชสวนครัว
๓. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน
๔. โครงการส่งเสริมการปลูก ทุา กาแฟ
๕. โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้น

วัตถุประสงค์ของโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นมีดังนี้คือ.-

๑. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ชาวเขา ปลูกไม้ยืนต้น พืชไร่ และ
พืชหมุนเวียนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำ
๒. เพื่อส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกไม้ยืนต้น พืชไร่และพืชหมุนเวียน
แทนการปลูกฝิ่น และการทำไร่เลื่อนลอย
๓. เพื่อส่งเสริมให้ชาวเขามีรายได้หลักที่สูงขึ้นและสม่ำเสมอ ซึ่ง
เป็นการส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจ และการครองชีพให้สูงขึ้น
๔. เพื่อส่งเสริมให้ชาวเขารู้จักการปลูกพืช การบำรุงรักษา การ
ใช้ปุ๋ย ตลอดจนการป้องกันศัตรูพืชใหญ่ถูกต้อง

- ๕. เพื่อส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกไม้ยืนต้น ซึ่งเป็นการเพาะปลูกที่ถาวร อันจะเป็นทางยึดเหนี่ยวให้ชาวเขาเกิดความรักถิ่นที่อยู่ของตน ไม่อพยพย้ายถิ่นบ่อย ๆ
- ๖. เพื่อปรับปรุงพื้นที่ ที่ชาวเขาละทิ้งไว้โดยเปล่าประโยชน์ให้กลับมีคุณค่าทางเศรษฐกิจขึ้นมา.

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ มีดังนี้คือ.-

๑. โครงการส่งเสริมการทำนาคำ การดำเนินงานในโครงการนี้เริ่มจากเจ้าหน้าที่เกษตรออกสำรวจพื้นที่และแนะนำชาวเขาให้ทำนาคำในบริเวณพื้นที่ราบในหุบเขา ที่อยู่ในบริเวณหมู่บ้าน โดยการคัดเลือกชาวเขาที่มีความสนใจในการทำนาคำมา ๑-๒ ครอบครัว แล้วทำการสาธิตร่วมกับชาวเขาให้เพื่อนบ้านดูเป็นตัวอย่าง ตั้งแต่การทำหน้า การทำคันนา การขุดฝายระบายน้ำ การไถนา การหว่านกล้า ถอนกล้า ตลอดจนการดูแลและเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ยังมีการให้พันธุ์ข้าวอย่างดีแก่ชาวเขาที่สนใจขึ้นไปเพื่อใช้เป็นเชื้อในการเพาะปลูก และเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วก็ต้องนำพันธุ์ข้าวที่ยืมไป มาส่งคืน

๒. โครงการส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว ผักสวนครัวที่ทำการส่งเสริมมี กระหล่ำปลี กระหล่ำตอก ผักกาดเขียวปลี คะน้า ถั่วคันทैया ถั่วฝักยาว พักทอง มะเขือ มะละ ฯลฯ การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ก็เริ่มจากการคัดเลือกชาวเขาที่มีความสนใจที่จะปลูกผักสวนครัวมา ๑-๒ ครอบครัว แล้วทำการสาธิตร่วมกับชาวเขาที่เลือกมาเป็นตัวอย่างให้กับเพื่อนบ้านดู ตั้งแต่การเริ่มขุดแปลงผัก วิธีหว่านหรือหยอด วิธีปลูก การปฏิบัติและบำรุงรักษา การใส่ปุ๋ยและติดตามผล นอกจากนี้ยังมีการแจกเมล็ดพันธุ์ผักให้แก่ชาวเขาที่สนใจนำไปปลูกอีกด้วย

๓. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน พืชหมุนเวียนที่ทาง
ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ ทำการส่งเสริม ถั่วเหลือง ถั่วเขียว
ถั่วลิสง กระเทียม งา ฯลฯ โดยมีการคัดเลือกชาวเขาที่สนใจที่จะปลูกพืชหมุนเวียน
๑-๒ ครอบครัวแล้วทำการสาธิตร่วมกับชาวเขา เพื่อให้เพื่อนบ้านดูเป็นตัวอย่าง โดย
เริ่มตั้งแต่การขุดหลุม การหยอดเมล็ดพันธุ์ การใส่ปุ๋ย และแนะนำยาฆ่าแมลงตลอดจน
การบำรุงรักษา การเก็บเกี่ยวพร้อมกันให้เมล็ดพันธุ์แก่ชาวเขาที่สนใจจะไปปลูก แล้ว
ส่งเมล็ดพันธุ์คืนหลังจากการเก็บเกี่ยวแล้ว

๔. โครงการส่งเสริมการปลูก ชา กาแฟ และไม้ยืนต้นอื่น ๆ
การดำเนินงานก็คล้ายกับโครงการอื่น ๆ คือทำการคัดเลือกชาวเขาที่มีความสนใจที่จะปลูก
ชา กาแฟ และไม้ยืนต้นจำพวกผลไม้มาหมู่บ้านละ ๑ - ๒ ครอบครัว มีเจ้าหน้าที่เกษตร
ร่วมกับชาวเขาทำการสาธิตให้แก่เพื่อนบ้านดูเป็นตัวอย่างตั้งแต่การขุดหลุม กำหนดขนาด
ของหลุม ระยะห่างระหว่างหลุมการปลูก การใส่ปุ๋ย การดูแลรักษา และตัดชาวเขาผู้ใด
สนใจที่จะปลูก ก็แจกกล้า กิ่งตอนให้ไปปลูกตามสมควร ไม้ยืนต้นที่ทางศูนย์พัฒนาและสง-
เคราะห์ชาวเขาแจกให้ชาวเขาปลูกมี ชา กาแฟ ลิ้นจี่ ลำไย ส้มโอ ส้มเขียวหวาน
สับรุด มะม่วง มะพร้าว ขนุน ฝรั่ง กว๊วย ละหุ่ง หน่อไม้ฝรั่ง ท้อ พลับ ลำไย
โศภิต บวบ โสม แอปเปิล

๕. การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา
จังหวัดเชียงใหม่ พิจารณาเห็นว่าสัตว์เลี้ยงของชาวเขาแทบทุกเผ่าจะเป็น หมู และไก่
ซึ่งสัตว์เลี้ยงทั้ง ๒ ชนิดนี้ชาวเขารู้จักเลี้ยงกันมานาน ตั้งแต่บรรพบุรุษ วิธีการเลี้ยง
ก็เลี้ยงแบบปล่อย ไม่คอยสนใจเอาใจใส่ต่อสัตว์เลี้ยงเท่าใดนัก ปล่อยให้สัตว์หากินกัน
เอง เพราะสัตว์เลี้ยงที่ชาวเขาเลี้ยงไว้ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อเลี้ยงผีและรับประทาน
ดังนั้นศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจึงได้มีโครงการส่งเสริมให้ชาวเขาเลี้ยงสัตว์ไว้
เพื่อขายซึ่งเป็นอาชีพหนึ่งที่มีรายได้ดี สัตว์เลี้ยงที่ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา
จังหวัดเชียงใหม่ทำการส่งเสริมให้เลี้ยงมี.

วัว-ควาย

เลี้ยงไว้เพื่อใช้งาน ขยายพันธุ์ และขาย

หมู-ไก่

เลี้ยงไว้เพื่อขยายพันธุ์ และขาย

แพะ

เลี้ยงไว้เพื่อขยายพันธุ์ และขาย

ปลา

เลี้ยงไว้เพื่อรับประทานและขาย ปลาที่
ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาส่งเสริม
ให้เลี้ยงมี ปลานิล ปลาไนและปลาชางลาย.

ก่อนการดำเนินงานส่งเสริมจะมีการประชุมชี้แจงแก่ชาวเขาในหมู่บ้าน ให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของเจ้าหน้าที่ในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แก่ชาวเขา พร้อมทั้งคัดเลือกชาวเขาที่สนใจและสมัครใจที่จะเลี้ยงสัตว์มาหมู่บ้านละ ๑-๒ ครอบครัว พร้อมทั้งแนะนำให้ชาวเขาจัดเตรียมทำคอกหรือขุคบอไว้ แล้วแจกพันธุ์สัตว์ให้แก่ชาวเขาเอาไปเลี้ยง โดยมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำการเลี้ยง การบำรุงรักษา และเมื่อชาวเขาขายสัตว์เลี้ยงโคแล้วก็ส่งตนทุนคืน หรือในบางครั้งทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจะให้พันธุ์สัตว์แก่ชาวเขายืมในนามของหมู่บ้าน ทุกคนในหมู่บ้านผลัดเปลี่ยนกันดูแลรักษา เมื่อสัตว์มีลูก ลูกสัตว์ก็จะกลายเป็นสมบัติของหมู่บ้าน

๒. การส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน อุตสาหกรรมที่ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย ทำการส่งเสริมมี การตีเหล็ก การทำเงิน การทอผ้าและย้อมผ้า การเจียรในพลอย การเย็บปักถักร้อย การจักสาน และช่างไม้ โดยการคัดเลือกชาวเขาที่มีความสนใจ มีคุณสมบัติเหมาะสม และสมัครใจมาทำการฝึกอบรม โดยมีเจ้าหน้าที่ทำการฝึกอบรม พร้อมทั้งสาธิตวิธีให้ดู และให้ชาวเขาที่มาอบรมทดลองทำด้วยตนเองจนมีความชำนาญประมาณ ๒-๓ เดือน เพื่อว่าหลังจากการฝึกอบรมไปแล้ว ชาวเขาจะได้นำวิชาความรู้ที่ได้มาปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชาวเขาคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง

ค. การศึกษา

การดำเนินงานทางด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาว
เขาจังหวัดเชียงใหม่คั้งนี้คือ.

๑. จัดสร้างโรงเรียนถาวรและโรงเรียนชั่วคราวเพื่อส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กชาวเขา
๒. จัดทำอุปกรณ์การศึกษา จัดส่งเจ้าหน้าที่และครูช่วยสอนไปดำเนินการสอน
๓. ทำการสำรวจเด็กที่มีอายุครบเกณฑ์จะศึกษา (๕ ปีขึ้นไป) ทั้งหญิงและชายแล้วชักจูงเด็กชาวเขาให้เข้ามาทำการศึกษา
๔. แจกอุปกรณ์การศึกษาเช่นสมุด ดินสอ ตลอดจนเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มแก่เด็กชาวเขา
๕. สร้างศรัทธาในหมู่ปกครองเด็ก เชื่อถือในครูและทราบซึ่งถึงประโยชน์ของการศึกษา
๖. ส่งเสริมเด็กชาวเขาที่เรียนดี ให้เรียนในชั้นสูง ๆ ยิ่งขึ้น เช่นมีการส่งเด็กชาวเขาเข้าไปศึกษาต่อที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน และที่บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร.
๗. ทำการวัดผลการศึกษาทุก ๆ ภาคการศึกษา
๘. หลักสูตรการศึกษาระดับชั้นประถมต้นของเด็กชาวเขาเป็นหลักสูตรที่จัดตั้งขึ้นเป็นพิเศษเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เด็กชาวเขาอยู่ และส่งเสริมให้เด็กชาวเขาเกิดความสนใจในการศึกษาโดยวิธีการสอดแทรกศึกษา.
๙. การปิดภาคการศึกษาอาศัยฤดูกาลและประเพณีของชาวเขาแต่ละเผ่าซึ่งอาจจะไม่ตรงกับโรงเรียนในพื้นที่นั้น ๆ ไป

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานทางด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาและ
สงเคราะห์ชาวเขมรดังนี้คือ.-

๑. เพื่อให้เด็กชาวเขมรมีความรู้ ทางด้านภาษาไทย การอนามัย การรักษาพยาบาลเบื้องต้น ตลอดจนการ เกษตรแผนใหม่ อันเป็นการปูพื้นฐานในการพัฒนาอาชีพและการ เกษตรต่อไป
๒. เพื่อให้เด็กชาวเขาใคร่หนึ่งดีของไทย สามารถเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและรู้จักประเพณีที่ดีให้เป็นพลเมืองดี
๓. เพื่อปลูกฝังให้ชาวเขมรมีความรู้ เรื่องเมืองไทยมีความรู้สึกเป็นคนไทย และรักประเทศไทยเช่นเดียวกับคนไทยโดยทั่ว ๆ ไป
๔. เพื่อให้ชาวเขมนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในด้านอาชีพ การสังคม ศิลปกรรมจรรยาเพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป ภายหน้า.

ง. การอนามัย

ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงรายได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเขาในเรื่องการอนามัยดังต่อไปนี้คือ.-

๑. ให้การรักษาพยาบาลแก่ชาวเขาที่เจ็บป่วย มีการแจกยา แนะนำและให้ความช่วยเหลือในด้านการรักษาสุขภาพอนามัย การโภชนาการที่ถูกสุขลักษณะ การรักษาความสะอาดบริเวณบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ฯลฯ

๕. ให้การช่วยเหลือแก่ชาวเขาที่เจ็บป่วยซึ่งเจ้าหน้าที่อนามัย ไม่สามารถทำการรักษาได้ นำส่งโรงพยาบาลเชียงรายหรือโรงพยาบาลโอเวอเบรุก โดยการออกใบรับรองส่งตัวให้แก่ชาวเขาไปรับการรักษาพยาบาลฟรี
๖. มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อให้กับชาวเขาในบางโอกาส
๗. มีการฝึกอบรมพนักงานชาวเขาให้มีความรู้ในเรื่องการรักษาพยาบาลขั้นต้นอย่างง่าย ๆ เพื่อให้ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ในหมู่บ้านชาวเขา

วัตถุประสงค์ของการให้ความช่วยเหลือชาวเขาในเรื่องการอนามัยนี้ เพื่อที่จะส่งเสริมให้ชาวเขามีสุขภาพอนามัยดี มีการสุขาภิบาลที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการเจ็บไข้ได้ป่วยหรือป้องกันโรคที่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเขา.

๖. ศาสนา

ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงรายได้ให้การส่งเสริมและเผยแพร่พุทธศาสนาแก่พระธรรมจาริกที่ขึ้นไปอบรม และเผยแพร่ศาสนาในหมู่บ้านเขาดังต่อไปนี้คือ. -

๑. ได้มีการสร้างวัด ศาลาธรรม ประจำศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาตลอดจนหน่วยเคลื่อนที่บางหน่วย
๒. ถวายความสะดวกแก่พระธรรมจาริกที่ขึ้นไปทำการเผยแพร่พุทธศาสนา และอบรมสั่งสอนตามหมู่บ้านชาวเขา เพื่อให้ชาวเขามีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา ในขณะเดียวกันก็สั่งสอนและปลูกฝังให้ชาวเขารู้จักบ้านเมือง เคารพพระมหากษัตริย์ ให้มีทัศนคติอันดีงาม ต่อชาติบ้านเมืองควยสามัญ ส่วนนี้กว่าตนเป็นคนไทย ถิ่นศาสนาพุทธเช่นเดียวกับคนไทยพื้นราบทั่วไป.

๓. คัดเลือกชาวเขาที่สามารถอ่านออกเขียนได้ และเลื่อมใสใน พุทธศาสนาอุปสมบทเป็นพระและสามเณรที่วัดเบญจมบพิตร และวัดศรีโสดา เพื่อให้กลับมาเผยแพร่พุทธศาสนาในหมู่บ้านของตน อันจะก่อให้เกิดความผูกพันทางจิตใจ และเลื่อมใสศรัทธาเพิ่มขึ้น เป็นตัวอย่างอันดีแก่ชาวเขาไทยทั่วไป.

ฉ. การสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ

นอกจากจะให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้แล้ว ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ ยังให้การสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ ที่ถือวามีความจำเป็นเฉพาะหน้า เช่น

๑. จัดตั้งธนาคารข้าวขึ้นเพื่อช่วยเหลือบรรเทาการขาดแคลนข้าวในหมู่บ้านชาวเขา โดยการให้ชาวแกชาวเขาที่ขาดแคลน ยืมแล้วมอบคืนให้หลังฤดูการเก็บเกี่ยว
๒. ให้การช่วยเหลือเฉพาะหน้าเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือวาตภัย หรือโรคระบาดสัตว์
๓. ช่วยปราบพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูกให้แก่ชาวเขาในบางกรณี
๔. ทำรถไฟรับผลผลิตของชาวเขาไปสู่ตลาด
๕. แจกเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค อาหาร และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ แก่ชาวเขาเมื่อเกิดการขาดแคลน
๖. ให้คำแนะนำและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านชาวเขา หรือระหว่างชาวเขากับคนไทยพื้นราบ นอกจากนี้ยังเป็นคนกลางคอยไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างชาวเขาคอยกันเอง หรือระหว่างชาวเขากับคนไทยพื้นราบ

๓. การประชาสัมพันธ์

การดำเนินงานในด้านการประชาสัมพันธ์แก่ชาวเขาของศูนย์พัฒนาและ
สงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงรายมีดังนี้คือ.-

๑. คัดเลือกหัวหน้าหมู่บ้านหรือผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านชาวเขามาเยี่ยมชม
พระนคร หรือจังหวัดใกล้เคียง หรือจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีความ
เจริญก้าวหน้าเพื่อให้ชาวเขาได้เห็นศิลป วัฒนธรรม ความเจริญรุ่งเรืองของ
บ้านเมืองและวิธีการแบบสมัยใหม่

๒. คัดเลือกผู้นำชาวเขาไปอบรมและดูงานเกี่ยวกับการเกษตรแบบใหม่
และการอนามัย เพื่อที่จะได้นำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงหมู่บ้านของตนให้มีการอาชีพเกษตร
แบบถาวร ไม่ต้องเคลื่อนย้ายทำลายป่า อันมีค่าทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

๓. คัดเลือกเด็กชาวเขาจากโรงเรียนชาวเขาเข้ามาทัศนศึกษาใน
พระนคร เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กชาวเขา

๔. คัดเลือกชาวเขาที่ติดดิน และสมัครใจเข้ามารับการรักษาพยาบาล
อดิณที่โรงพยาบาลชัญญะรักษ์ โรงพยาบาลสวนดอกและบริเวณศูนย์พัฒนาและ
สงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย ฯลฯ

๕. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กชาวเขามีส่วนร่วมในการปกครอง
ท้องถิ่น ในทิวากว้างขวางยิ่งขึ้นโดยจัดตั้งหมู่บ้าน และตำบลในบริเวณที่ชาวเขาอาศัยอยู่
นั้น แล้วตั้งให้ชาวเขาเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน เพื่อให้มีโอกาสรวมในการปกครองหมู่บ้าน
ของตนโดยรวมมือกับกรมการปกครอง

๖. จัดฉายภาพยนตร์ให้ชาวเขาชมเป็นครั้งคราว มีการแจกพระบรม-
ฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์แก่ชาวเขา และให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชาวเขาเกี่ยวกับ
ความรู้เรื่องเมืองไทย และความหวังใจของรัฐบาลที่มีต่อชาวเขาเพื่อให้ชาวเขารัก
และหวงแหนแผ่นดิน

๗. ออกสร้างความสัมพันธ์กับชาวเขา เช่น การออกเยี่ยมเยียนทำความเข้าใจ
สนทนากับชาวเขา

การให้ความช่วยเหลือของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่
บ้านผาเคื่อ

การให้ความช่วยเหลือของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่
ที่ให้แก่ชาวเขาหมู่บ้านผาเคื่อตั้งแต่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่
เริ่มดำเนินการ จนถึงปัจจุบันคือประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๑๔ ในช่วงนี้การให้
ความช่วยเหลือแก่หมู่บ้านผาเคื่อของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาแบ่งออกได้เป็น
๒ ระยะ คือในระยะแรกมีการให้ความช่วยเหลือชาวเขาในรูปแบบของนิคมสร้างตนเอง
ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย การให้ความช่วยเหลือชาวเขาในรูปแบบของนิคมก็
เปลี่ยนไป เป็นการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา
เคลื่อนที่ แต่เนื่องจากหมู่บ้านผาเคื่อเป็นหมู่บ้านที่อยู่ไม่ห่างไกลจากที่ทำการของ
ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขามากนัก ฉะนั้นที่หมู่บ้านผาเคื่อจึงไม่มีเจ้าหน้าที่ขึ้นไป
ประจำที่หมู่บ้าน แต่จะมีเจ้าหน้าที่ขึ้นไปปฏิบัติงานเป็นบางครั้งบางคราว แต่อย่างไรก็ดี
ผลงานในด้านการให้ความช่วยเหลือชาวเขาที่หมู่บ้านผาเคื่อก็มีอยู่มากพอสมควร เป็น
ตลว

ก. การสร้างถนน

ได้ทำการตัดถนนจากที่ทำการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาบ้านหมู
บ้านปางปูเลย (ไทยใหญ่) ถึงหมู่บ้านผาเคื่อรวมเป็นระยะทางประมาณ ๕ กิโลเมตร
ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘

ข. การส่งเสริมอาชีพคานการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์

๑. การเพาะปลูกการส่งเสริมอาชีพในคานการเพาะปลูกแกชาวเขา หมู่บ้านเขามาเคือของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่แยกความช่วยเหลือเป็นโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชาวเขา ที่หมู่บ้านมาเคือดังนี้คือ.-

โครงการส่งเสริมการปลูกกาแฟ

โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลี

โครงการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว

โครงการส่งเสริมการปลูกพืชไร่

โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้น และไม้ยืนต้นพระราชทาน

โครงการส่งเสริมการปลูกกาแฟ ที่บ้านเขามาเคือเริ่มทำการส่งเสริม

เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๘ และในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ อีกครั้งหนึ่ง โดยเริ่มจากเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ออกไปชี้แจงแกชาวเขามานมาเคือถึงโครงการส่งเสริมชาวเขามานมาเคือ ให้ทำการปลูกกาแฟเพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัว พร้อมกับนั้นก็ทำการคัดเลือกชาวเขาที่สนใจที่จะปลูกกาแฟมา 1 ครอบครัว แล้วเจ้าหน้าที่ก็ทำการสาธิต วิธีการปลูกร่วมกับชาวเขา โดยเริ่มตั้งแต่ การขุดหลุม ขนาดของหลุมและระยะทางระหว่างหลุม การดูแลรักษา การปลูกไม้เพื่อเป็นร่มเงา รวมถึงตลอดถึงการเก็บผลผลิต นอกจากนี้ยังมีการแจกกล้ากาแฟให้กับชาวเขาที่สนใจจะปลูกกาแฟอีกครอบครัวละ ๕๐-๑๐๐ ต้น รวมมีผู้สนใจมาขอกล้ากาแฟไปปลูกประมาณ ๓๐๐๐ ต้นใน เนื้อที่ที่ติดต่อกันโดยมีเจ้าหน้าที่คอยติดตามดูแลการปลูก การบำรุงรักษา และเมื่อมีผลผลิตแล้วทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาก็ตช่วยจัดหาตลาด ในการจำหน่ายผลผลิตที่ได้ให้ด้วย

โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลี และพืชไร่จำพวกถั่วเหลือง และข้าวโพด พืชทั้ง ๓ ชนิดนี้มีการปลูก และมีขั้นตอนของการดำเนินการให้ความช่วยเหลือที่คล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันเพียงระยะเวลาของการส่งเสริมเท่านั้น การส่งเสริมการปลูกข้าวสาลีแก่ชาวเขาที่บ้านผาเคื่อนั้นเริ่มเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ส่งเจ้าหน้าที่เกษตรขึ้นไปแนะนำถึงประโยชน์และฤกษ์ของการปลูกข้าวสาลี พร้อมทั้งคัดเลือกชาวเขาที่สนใจจะทำการปลูกข้าวสาลีมา มีการสาธิตวิธีการเตรียมดิน การหว่าน การปลูกตลอดจนการดูแลรักษา มีการแจกเมล็ดพันธุ์ให้ชาวเขานำไปปลูก แล้วติดตามดูแลจนถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวรวมทั้งช่วยจัดหาตลาดในการจำหน่ายผลผลิตให้ด้วย ส่วนการดำเนินการส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองนั้นก็มี การดำเนินการส่งเสริม เช่นเดียวกันกับข้าวสาลี แต่ได้ทำการส่งเสริมก่อนการส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวสาลี คือเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ส่วนการปลูกข้าวโพดแดงนั้นเพิ่งมีการส่งเสริมให้มีการปลูกเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๓ นี้เอง โดยการแจกเมล็ดพันธุ์ชาวโพดแดงให้แก่ชาวเขาที่สนใจในหมู่บ้านให้นำไปปลูก โดยไม่มีวิธีการสาธิตการปลูกให้ดู เพราะพวกเขาเหล่านี้มีความสามารถในการปลูกข้าวโพด (ชนิดขาว) มากอยู่แล้ว

โครงการส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย เริ่มส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวในหมู่บ้านผาเคื่อนเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยผักสวนครัวที่ทำการส่งเสริมให้ปลูกมี กระหล่ำปลี กระหล่ำดอก ผักกาด ถั่วลันเตา วิธีการส่งเสริมก็เริ่มจากการชี้แจงให้ชาวเขาทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการที่จัดทำ แล้วคัดเลือกชาวเขาที่มีความสนใจ ในการปลูกผักสวนครัวมา ๑-๒ ครอบครัว เพื่อทำการสาธิตการปลูกผัก ให้เป็นตัวอย่างกับเพื่อนบ้านโดยมีเจ้าหน้าที่เกษตร เป็นผู้คอยแนะนำ เริ่มตั้งแต่แนะนำการขุดแปลง การหยอดเมล็ด การปลูก การใส่ปุ๋ย การดูแลรักษา นอกจากนี้ยังมีการแจกเมล็ดพันธุ์ผัก ให้แก่ชาวเขาผู้สนใจนำไปปลูกอีกด้วย

โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นและพันธุ์ไม้ยืนต้นพระราชทาน การ

ส่งเสริมการปลูกพันธุ์ไม้ยืนต้นแถวเขาในหมู่บ้าน ได้เริ่มทำการส่งเสริมเมื่อประมาณ
ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ พันธุ์ไม้ยืนต้นที่ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาส่งเสริม และ
แจกพันธุ์ให้กับชาวเขามานานแล้วคือที่สนใจนำไปปลูกมี.

ลิ้นจี่	๘๐	คน
ฝรั่ง	๓๐	คน
สม. เขียวหวาน	๓๐	คน
มะม่วง	๑๐	คน
ขนุน	๑๐	คน
ลำไย	๑๐	คน
มะพร้าว	๒๕	คน
กล้วย	๑๕	คน

พันธุ์ไม้ต่าง ๆ เหล่านี้ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา มิได้ทำ
การสาธิตการปลูกให้ดู เป็นแต่เพียงการแนะนำวิธีการปลูกให้เท่านั้น และการแจก
พันธุ์ไม้ยืนต้นก็มีกำหนดให้เพียงครัวเรือนละ ๒-๓ คนเท่านั้น แล้วชาวเขาจะเลือก
เอาพันธุ์ไม้ชนิดใด โดยผู้สนใจติดต่อขอได้ที่ ที่ทำการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา
ส่วนโครงการปลูกไม้ยืนต้นพระราชทานนั้นพันธุ์ไม้ทั้งหมดที่ปลูก เป็นสมบัติส่วนรวมของ
ชาวเขา หมู่บ้านผาเค็ดทุกคน เพราะเป็นพันธุ์ไม้พระราชทานให้แก่หมู่บ้าน ชาวเขา
บ้านผาเค็ดทุกคนเป็นผู้ช่วยกันปลูก กันรื้อ และดูแลรักษาารวมกัน โดยมีเจ้าหน้าที่เกษตร
เป็นผู้ให้คำแนะนำ พันธุ์ไม้ยืนต้นที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแก่บ้าน
เขามาแล้ว เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ มี.

พลับ	๑๖	คน
บวช	๑๖	คน
โรฟอรัค	๑๖	คน

๒. การเลี้ยงสัตว์

สัตว์เลี้ยงที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่
ส่งเสริมให้แก่วชาวเขา บ้านผาเคื่อเลี้ยงก็คือ ปลาชนิด และปลาใน จำนวนปลาที่แจก
ให้แก่วชาวเขาเลี้ยงมีประมาณ ๕๐๐ ตัว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ การดำเนินงานส่งเสริม
เริ่มจากการคัดเลือกชาวเขาที่มีความสนใจในการเลี้ยงปลามา ๑-๒ ครอบครัวเพื่อทำ
การสาธิตการเลี้ยงปลาให้แก่วเพื่อนบ้านดูเป็นตัวอย่าง โดยมีเจ้าหน้าที่แนะนำ ให้ชาว
เขาขุดบ่อปลาขนาด ๕ x ๒๐ เมตร ทำคันนาบริเวณริมปากบ่อ แล้วกันรั้วกันสัตว์อื่น
มิให้ลงไปกินปลา แล้วแจกพันธุ์ปลานิล ปลาในบ่อละ ๑๐๐-๒๐๐ ตัว พร้อมกับการ
แนะนำอาหารปลา การให้อาหาร การดูแลรักษา รวมทั้งแนะนำชาวเขาคณะอื่น ๆ
ที่สนใจอยากจะทำเลี้ยงปลา ให้ขุดบ่อปลาไว้ แล้วให้ไปขอรับพันธุ์ปลาได้ที่ทำการศูนย์

๓. อุตสาหกรรมภายในครัวเรือน

อุตสาหกรรมภายในครัวเรือนที่ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา
ทำการส่งเสริมนั้นปรากฏว่า ชาวเขาที่หมู่บ้านผาเคื่อ ไม่มีผู้ใดสนใจสมัครลงมารับการ
อบรมเลย.

ค. การศึกษา

โครงการส่งเสริมการศึกษาที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัด
เชียงใหม่ได้ให้แก่วหมู่บ้านเขาผาเคื่อมีดังนี้คือ

๑. จัดสร้างโรงเรียนถาวรขึ้นในบริเวณที่ทำการของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาและที่หมู่บ้านเพื่อส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กชาวเขาในหมู่บ้าน และในหมู่บ้านใกล้เคียง
๒. จัดหาอุปกรณ์การศึกษา เช่น สมุด ดินสอ หนังสือเรียน ตลอดจนเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มแก่เด็กชาวเขา
๓. ทำการสำรวจเด็กที่มีอายุครบเกณฑ์จะเข้าศึกษา (๘ ปีขึ้นไป) ทั้งหญิงและชายแล้วชาวเขาให้เขามาศึกษา
๔. จัดสร้างโรงเรียนขึ้นภายในหมู่บ้าน ๑ แห่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยได้รับความร่วมมือจากชาวเขายานดาเคื่อทุก ๆ คน โรงเรียนที่หมู่บ้านแห่งนี้เป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา เปิดทำการสอนเด็กชาวเขาเพียง ๑ ชั้นคือ ชั้นประถมศึกษา ๑ ส่วนชั้นประถม ๒-๕ เด็กชาวเขาในหมู่บ้านจะต้องเดินไปเรียนที่โรงเรียนในศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้าน ๕ กิโลเมตร
๕. จัดหาอุปกรณ์การศึกษาและครูช่วยสอนไม่ดำเนินการสอนที่โรงเรียนในหมู่บ้าน ๑-๒๔ คน
๖. ส่งเสริมเด็กชาวเขาในหมู่บ้านที่เรียนดีให้เรียนในชั้นสูง ๆ ยิ่งขึ้น เช่นมีการส่งเด็กชาวเขาในหมู่บ้านไปศึกษาต่อที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน และที่บ้านราชวิถีพระนคร มุลินนิคมหาราช จังหวัดประทุมธานี
๗. ทำการวัดผลการศึกษาทุก ๆ ภาคการศึกษาและปิดภาคการศึกษาตามฤดูกาลและประเมินที่หมู่บ้าน

ง. การอนามัย

โครงการส่งเสริมในด้านการอนามัย และสุขภาพ ที่ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาได้ให้บริการแก่ชาวเขาที่หมู่บ้านผาเคื่อ ได้เริ่มให้บริการเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังนี้คือ

๑. ให้การรักษาพยาบาล แจกยา และฉีดยาแก่ชาวเขาที่เจ็บป่วยทั้งที่หมู่บ้านและที่ทำการศูนย์ฯ

๒. จัดส่งพนักงานอนามัยออกเยี่ยมชาวเขาอาทิตย์ละ ๓-๕ วัน เพื่อทำการตรวจรักษา แจกยาและติดตามผลการรักษาพยาบาล ตลอดจนให้คำแนะนำแก่ชาวเขาในเรื่องโภชนาการที่ถูกสุขลักษณะ การรักษาความสะอาดของร่างกาย บริเวณที่พักอาศัย แต่ในปัจจุบันนี้ การออกตรวจเยี่ยมและรักษาชาวเขาดังหมู่บ้านได้ยุติลงเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นต้นมา ฉะนั้นชาวเขาผู้ใดที่เจ็บป่วย จะต้องลงมาขอยาและรับการรักษาที่ บริเวณที่ทำการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา

๓. เมื่อมีชาวเขาที่ป่วยหนัก ซึ่งเจ้าหน้าที่อนามัย ไม่สามารถให้การรักษาพยาบาลได้ ทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จะออกใบส่งตัวให้แก่ชาวเขา เพื่อเข้าไปรับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดเชียงราย หรือโรงพยาบาลโอเวอร์บรุก โดยที่ชาวเขาไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลใดๆ เลย.

๔. มีการฉีดยาป้องกันโรคติดต่อ ให้แก่ชาวเขาในบางโอกาส ทั้งที่ในหมู่บ้านและบริเวณที่ทำการของศูนย์ฯ เช่น ฉีดยาป้องกันโรคคอตีบ ไข้ไทฟอยด์ คาง ฯลฯ

๕. เมื่อเกิดโรคระบาดแก่สัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะสุกร เจ้าหน้าที่อนามัยก็ได้ให้ความช่วยเหลือ โดยการติดต่อกับสัตวแพทย์อำเภอให้มาช่วยแนะนำในเรื่องการป้องกัน และฉีดยาป้องกันโรคให้กับสุกร เป็นครั้งคราว

๖. มีการแนะนำให้ชาวเข่าในหมู่บ้าน ทำสามที่ถูกสุขลักษณะ โดยทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำ การทำสามและแจกหัวสามให้กับชาวเข่าบางครอบครัว

๗. มีการคัดเลือกชาวเข่าที่ติดฝิ่นในหมู่บ้าน และสมัครใจจะไปตัดฝิ่นไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลชัญบุรีที่ โรงพยาบาลสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่ ที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย และที่แคมป์ ซี.บี. ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับบริเวณศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงราย

๘. มีการให้ความช่วยเหลือชาวเข่าที่เกิดเจ็บป่วยอย่างกระทันหันในเวลาจำเป็นโดยการนำรถของศูนย์ฯ ไปรับตัวส่งโรงพยาบาล

จ. การศาสนา

ในด้านการศาสนาได้มีพระธรรมจาริกขึ้นมาเผยแพร่พุทธศาสนา อบรมสั่งสอนชาวเข่าที่หมู่บ้าน และขึ้นมาอยู่ประจำที่หมู่บ้าน ๒-๓ รูป เป็นเวลาประมาณ ๓ เดือน และต่อมาก็ได้ขึ้นมาประจำที่หมู่บ้านอีก ๒ เดือน นอกจากการอบรมสั่งสอนแล้วยังได้มีการชักชวนชายชาวเข่าผู้สนใจในศาสนา มาอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดบวรนิเวศน์พระนคร ๔ รูป

ฉ. การสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ เช่น

๑. ช่วยปราบพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูกให้แก่ชาวเข่าในหมู่บ้าน ๒ ครอบครัวเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๐๔

๒. ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านชาวเข่า หรือระหว่างชาวเข่ากับชาวเขาเผ่าอื่นหรือกับคนไทยพื้นราบ โดยเป็นคนกลางคอยไกลเกลี่ยกรณีที่เกิดขึ้น

ข. การประชาสัมพันธ์

๑. คัดเลือกหัวหน้าผู้นำ หรือผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านชาวเขา มี ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมอผี มาเยี่ยมชนพระนคร และจังหวัดใกล้เคียง หรือจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีความเจริญก้าวหน้า เพื่อให้ชาวเขาได้เห็นศิลป วัฒนธรรม ความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง วิธีการแบบสมัยใหม่ ตลอดจนสถานียทคลองการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๘

๒. คัดเลือกผู้นำชาวเขา และผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านผาเคื่อ ไปอบรม และดูงานเกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ การอนามัย ที่ศูนย์ฝึกอาชีพชาวเขา อำเภอแม่สะเรียง การไปดูงานด้านการเกษตรที่จังหวัดขอนแก่น และรอยเอ็ด เพื่อให้ชาวเขาที่ไปรับการอบรม นำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงหมู่บ้านของตนให้มีอาชีพเกษตรแบบถาวร เลิกการทำไร่เลื่อนลอย และปลูกฝิ่น

๓. คัดเลือกเด็กชาวเขาในหมู่บ้านผาเคื่อที่สามารถอ่านออก เขียนได้ มาเยี่ยมชมสถานที่สำคัญ ในจังหวัดพระนคร เช่น หอสมุดแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ฯลฯ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้เด็กชาวเขามีประสบการณ์มากขึ้น และเพื่อการถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิด และวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กชาวเขา เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๓